

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Sayın Yılmaz Tunç** tarafından Anayasa'nın 98, TBMM İç Tüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.
31.08.2023

İskender BAYHAN
İstanbul Milletvekili

İşkence, tarih boyunca gücü elinde bulunduranların kullandığı en acımasız araçlardan biri olmuştur. Her bir insanın sahip olduğu onur ve değere saldırı anlamı taşıyan işkence, tam da bu nedenle uluslararası hukukta insanlık dışı bir suç olarak kabul edilmiş ve istisnasız bir şekilde yasaklanmıştır.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, “hiç kimseye işkence ya da zalimce, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da ceza uygulanamayacağını” açıkça belirtir. Ayrıca Türkiye'nin de tarafı olduğu, Birleşmiş Milletler (BM) İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı ya da Onur Kırıcı Muamele ya da Cezaya Karşı Sözleşme, işkence yasağının savaş ve OHAL koşulları da dahil hiçbir koşulun işkencenin uygulanmasına gerekçe olamayacağını net bir şekilde ortaya koyar.

Türkiye'nin bu sözleşmeyi imzalamasının üzerinden 35 yıl geçse de, Anayasa, iç hukuk ve uluslararası hukukta mutlak bir yasak olan işkence ne yazık ki varlığını korumaktadır. “İşkenceye sıfır tolerans” sözleri lafta kalmıştır, işkence adeta sokağa taşmıştır. Kolluk güçlerinin sokakta, karakolda, emniyet müdürlüklerinde, resmi araçlarda yurttaşlara işkence ve kötü muamele uyguladığına dair haberler sık sık medyada yer almakta, bu insanlık suçuna dair görüntüler peşi sıra sosyal medyada ifşa olmaktadır.

Türkiye İnsan Hakları Vakfı'nın geçtiğimiz günlerde yayınladığı 2022 Yılı Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezleri Raporu da bu tablonun vahametini işaret etmektedir. BM İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı, Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde

Soruşturulması ve Belgelendirilmesi için El Kılavuzu'nun (kısa adı İstanbul Protokolü) hazırlanmasına ve güncellenmesine öncülük eden, işkencenin belgelendirilmesi konusunda dünyada referans kabul edilen TİHV'in raporuna göre, işkence ve kötü muamele nedeniyle vakfa yapılan başvurular 2022 yılında bir önceki yıla göre %22 artmıştır. Geçtiğimiz yıl 1079 kişi Türkiye sınırları içinde işkence gördüğü için vakfa başvurmuştur. Bunlardan 756'sının 2022 yılı içinde, 230'unun ise 2017-2021 yılları arasında işkence gördüğü belirlenmiştir. Başvuruların en küçüğü 3 yaşındadır.

Rapora göre, başvuruların %71,9'u anadillerinin Kürtçe ve lehçeleri olduğunu belirtirken Kürt etnik kimliğinde olanların diğerlerine kıyasla işkenceye daha fazla maruz kaldığı anlaşılmaktadır. Buna istinaden, Silvan/Bameydan Köyünde çıplak arama/ soyma ve işkence ile bir aileden 5 kişinin gözaltına alındığı görüntüler, keyfi ve hukuksuz yöntemlerin vahametini gözler önüne sermektedir.

Buna göre;

- 1- Rapora göre sokak ve açık alanlar işkence mekânı haline gelmiştir. Örneğin; gözaltında kaybedilen yakınlarının akıbetini sormak ve sorumluların cezalandırılması talebi ile demokratik protesto hakkını kullanmak isteyen Cumartesi Anneleri/İnsanları'nı engellemek amacıyla çevik kuvvet polislerinin "güvenlik çemberi" adı altında bir uygulama yaptığı ve çember içerisindeki hak ihlalleri ve işkencenin görüntülenmesini de keyfi olarak engellediği bilinmektedir. **Herhangi bir yasal dayanağı olmayan "Güvenlik çemberi" denilen bu uygulama son olarak da Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası'nın gerçekleştirmek istediği basın açıklamasında da gerçekleştirilmiş olup taban maaş hakkını savunan öğretmenler ters kelepçe uygulanarak darp edilmiştir. Öğretmenlere işkence yapan kamu görevlileri ve polis amirleri hakkında bir soruşturma açmayı düşünüyor musunuz? "Güvenlik çemberi" denilen bu uygulamanın yasal dayanağı var mıdır? Varsa neye dayanılarak bu uygulama yapılmaktadır?**
- 2- 2022 yılında işkence ve kötü muamele uyguladığı gerekçesiyle Cumhuriyet Başsavcılıklarında kaç kamu görevlisi hakkında, kaç soruşturma dosyası ele alınmıştır? Bu dosyalardan kaç davaya dönüşmüştür?
- 3- **2022 yılında, işkence suçunu tanımlayan TCK Madde 94 kapsamında yargılanan kamu görevlilerinin sayısı ve karara bağlanan dosyası kaçtır? Davaların karara göre dağılımı ne olmuştur? Kaç kamu görevlisi bu davalarda ceza almıştır?**
- 4- Son yıllarda işkence uygulanan birimler arasında hastanelerin de belirmeye başladığı izlenmiştir. TİHV' yapılan başvuruların 32'si gözaltı sırasında hastanede de işkenceye maruz kaldığını aktarmıştır. Başvurucular ilk sırada Bayrampaşa Devlet Hastanesi, Haseki Eğitim Araştırma Hastanesi ile Eyüpsultan Devlet Hastanesi'ni işkence mekânı olarak tanımlamıştır. İşkence suçlarına sağlık çalışanlarının da tanık olduğu veya işkence suçlarına göz yumduğunu/ortak edilmeye çalışıldığı düşünüldüğünde ilgili hastanelerde süren bir soruşturma var mıdır?

- 5- Cezaevlerindeki işkence iddialarına ilişkin kaç kamu görevlisi hakkında adli/idari soruşturma başlatılmıştır? Bu soruşturmalar nasıl sonuçlanmıştır?
- 6- Personelinizin işkence ve kötü muamelenin önlenmesi, işkence iddialarının BM İstanbul Protokolü'nün öngördüğü biçimde etkin bir şekilde araştırılması ve belgelendirilmesi konusunda eğitimi için hangi çalışmalar yapılmaktadır veya planlanmaktadır?